

VRBANIČEV PERIVOJ U KARLOVCU – STUDIJA ZAŠTITE I OBNOVE PERIVOJA

AUTORI: MLADEN OBAD ŠĆITAROCI, BOJANA BOJANIĆ OBAD ŠĆITAROCI

NAKLADNIK: ŠĆITAROCI d.o.o., Zagreb, 2003., ISBN 953-97121-2-2

SUNAKLADNIK: Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, www.arhitekt.hr, ISBN 953-6229-28-5

SURADNICI: DAMIR KRAJNIK, VEDRAN IVANKOVIĆ

GRAFIČKA PRIPREMA I TISAK: Denona d.o.o., Zagreb, www.denona.hr

PODATCI O KNJIZI: veličina 29x20 cm, 112 stranice, 98 bilješki, 76 bibliografskih jedinica, 129 ilustracija (u boji i crno-bijele), naklada 1000 primjeraka

SADRŽAJ

- PROSLOV
- 1. UVOD
 - 1.1. Zakonska zaštita Vrbanićeva perivoja
 - 1.2. Razlozi za izradu studije
 - 1.3. Svrha i cilj studije
 - 1.4. Metodologija i način izrade studije
 - 1.5. Obuhvat studije
- 2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA I DOKUMENTACIJA O VRBANIČEVU PERIVOJU
 - 2.1. Vrbanićev perivoj u knjigama, časopisima i stručnim izradcima
 - 2.2. Stručna podloga za ishođenje lokacijske dozvole za obnovu, dogradnju i nadogradnju bivšega hotela «Park»
- 3. POSTOJEĆE STANJE
 - 3.1. Biljne vrste u perivoju
 - 3.2. Perivojno-arhitektonske građevine i oprema
- 4. POVIJESNA GRAĐA I VREDNOVANJE PERIVOJA
 - 4.1. Povijesni izvori za istraživanje perivoja
 - 4.2. Karlovački perivoji
 - 4.2.1. Društvo za poljepšanje grada
 - 4.2.2. Karlovačko perivojno naslijeđe
 - 4.3. Nastajanje, razvoj i život Vrbanićeva perivoja
 - 4.3.1. Ime perivoja
 - 4.3.2. Stanje prije perivoja
 - 4.3.3. Nastajanje gradskoga kupališta na Korani
 - 4.3.4. Vrbanićev perivoj krajem 19. i početkom 20. stoljeća
 - 4.3.5. Vrbanićev perivoj između dva svjetska rata
 - 4.3.6. Vrbanićev perivoj u drugoj polovici 20. stoljeća
 - 4.4. Vrednovanje Vrbanićeva perivoja
- 5. OGRANIČENJA ZA OBNOVU PERIVOJA
- 6. UVJETI ZA OBNOVU PERIVOJA
 - 6.1. Metode obnove
 - 6.1.1. Konzervacija
 - 6.1.2. Restauracija
 - 6.1.3. Rekonstrukcija
 - 6.1.4. Preoblikovanje s povijesnim obilježjima i suvremeno oblikovanje
 - 6.1.5. Revitalizacija
 - 6.1.6. Građevine u perivoju i njihov odnos prema perivoju
 - 6.2. Obnova tlorisne slike perivoja

- 6.2.1. Perivojna kompozicija
- 6.2.2. Obnova šetnica, putova i staza
- 6.3. Obnova pojedinih dijelova perivoja
 - 6.3.1. Aleja kestena
 - 6.3.2. Perivoj uz hotel "Korana"
 - 6.3.3. Crnogorični gaj
 - 6.3.4. Sjeverni dio perivoja
 - 6.3.5. Istočni dio perivoja
 - 6.3.6. Sjeverni ulaz u perivoj
 - 6.3.7. Perivoj na mjestu nekadašnjega kupališta
 - 6.3.8. Koransko šetalište i južno pročelje perivoja
- 6.4. Perivojne građevine i sadržaji
 - 6.4.1. Brežuljak "Olimp"
 - 6.4.2. Zvjerinjak
 - 6.4.3. Ulazi u perivoj
- 6.5. Perivojna oprema
 - 6.5.1. Skulpture
 - 6.5.2. Klupe
 - 6.5.3. Svjetiljke
 - 6.5.4. Koševi za otpatke
 - 6.5.5. Ploče s planom perivoja
- 6.6. Obnova biljaka u perivoju
 - 6.6.1. Perivojni gajevi
 - 6.6.2. Skupina stabala
 - 6.6.3. Pojedinačna stabla
 - 6.6.4. Grmlje
 - 6.6.5. Živice
 - 6.6.6. Penjačice
 - 6.6.7. Cvijeće
 - 6.6.8. Travnjaci
 - 6.6.9. Biljne vrste u Vrbanićevu perivoju
- 6.7. Građevine u perivoju
 - 6.7.1. Hotel "Park"
 - 6.7.2. Teniska igrališta
 - 6.7.3. Kupalište
 - 6.7.4. Parkirališta automobila
- 6.8. Komunalna infrastruktura u perivoju
7. ZAKLJUČAK-SAŽETAK
8. LITERATURA I IZVORI
9. BILJEŠKE
10. PRILOZI – FOTOALBUM

SAŽETAK

Tema knjige je javni gradski perivoj u Karlovcu koji je nazvan prema njegovu osnivaču, karlovačkome gradonačelniku Josipu Vrbaniću. Prikazuju se kriteriji i uvjeti za zaštitu te mogućnosti obnove stoljeće staroga povijesnog perivoja. Istraživanja prikazana u ovoj knjizi koristit će se za izradu plana obnove perivoja.

Vrbanićev perivoj zaštićen je kao kulturno dobro. O njemu je pisano u literaturi, ali nikad nije bio sustavno istražen na temelju dostupnih izvora. To je učinjeno ovom prilikom, iako su povijesni izvori skromni. Današnji izgled perivoja drukčiji je u usporedbi s opisima i slikama u knjigama. Perivoj je bio dobro njegovan prije Prvoga svjetskoga rata. Njegov izgled postupno blijedi od 1920. godine. Tijekom posljednjih pola stoljeća perivoj je bio loše održavan. Dijelom je izgubljen njegov izvorni pejzažno-romantičarski i historicistički izgled, a smanjen je i broj biljnih vrsta u odnosu na stanje u doba nastanka.

Perivoj je nastao odlukom Grada Karlovca koji je kupio zemljište za gradsko kupalište i perivoj. Kupališni perivoj bio je otvoren 1896. godine. Podignut je prema zamisli gradskoga vrtlara Engelberta Hajeka. Izvorni plan perivoja nije poznat. Brojne biljke su nabavljene iz Trsta, Beča i Zagreba, a svaka je imala tablicu s narodnim i latinskim imenom. Bio je to pravi botanički vrt. Na južnom rubu perivoja izgrađene su kupališne zgrade i hotel nazvan «Korana» (prema rijeci Korani koja teče južnim rubom perivoja). Godine 1923. u perivoju se podižu dva, a 1976. još tri nova teniska igrališta. U vrijeme nastanka, krajem 19. stoljeća, kupalište, hotel i perivoj nalazili su se izvan grada. Danas su oni središnji dio grada i činitelj prepoznatljive urbanističke slike.

Vrbanićev perivoj smatramo vrijednim perivojnim naslijeđem s prijelaza 19. i 20. stoljeća. On povezuje krajolik uz rijeku Koranu sa sustavom gradskih parkova na mjestu renesansne potege (glacisa) oko šesterokrakoga renesansnoga grada. Vrbanićev perivoj nije samo gradski perivoj, već perivojno-urbanističko-arhitektonska cjelina. On je i javni gradski perivoj, i gradsko šetalište, i kupališni perivoj, i perivoj hotela, a nekoć je bio i botanički vrt. Crnogorični gaj otkriva romantičarsku scenografiju. Veliki travnjak (livada) vizualno povećava prostor. Perivojnih akcenata nekada je bilo daleko više (brežuljak *Olimp*, skulptura *Tri gracije* i dr.). Aleja divljega kestena jedina je aleja u perivoju. Obnova nekadašnjih šetnica i staza moguća je na temelju katastarske karte iz 1902. i geodetske karte iz 1957. godine.

Istraživanje perivoja bilo je provedeno u doba obnove nekadašnjega Hotela Korana (danas Hotel Korana Srakovčić). U doba tiskanja knjige izrađivao se projekt obnove perivoja, koji se u cijelosti oslanjao na rezultate istraživanja prikazanih u knjizi. Planira se i izrada drugih urbanističko-arhitektonskih dokumenata. Namjera Grada Karlovca jest obnoviti perivoj.